

GRANSKNINGS -KOMMITTÉNS RAPPORT 2025

ÅRSMÖTESHANDLINGAR

ÅRSMÖTE 2025

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Amnesty International i Sverige 2025-04-07
Granskningskommittén

Granskningskommitténs rapport avseende granskning av sektionen år 2024

1. Direktiv och verksamhet

I enlighet med direktivet för Granskningskommittén (GK) som fastställdes av årsmötet 7 maj 2023 ska GK genomföra en oberoende granskning av svenska sektionen av Amnesty International (sektionen) och svenska Amnestyfondens verksamhet. Uppdraget omfattar att granska att årsmötesbeslut uppfylls, att styrelsen har fungerande system, strukturer och rutiner för att säkerställa god intern styrning och kontroll avseende efterlevnad av de regelverk inom vilka Amnesty verkar, och att granska att sektionens och Amnestyfondens verksamheter löpande utvärderas.

GK ska ta fram en granskningsplan för kommande års arbete som delges styrelserna och sedan rapportera sina iakttagelser och slutsatser till respektive styrelse och avge en skriftlig berättelse/fast uttalande och rapport till årsmötet. Av årsmötet vald suppleant fick tidigt lov att avträda sitt uppdrag varför GK under 2024 haft tre ledamöter, Katarina Jansson, Ulla Andrén och Niklas Eriksson. GK:s arbete har bedrivits i enlighet med den granskningsplan som lämnades till sektionsstyrelsen 5 augusti 2024.

2. Granskning av svenska sektionen av Amnesty International

2.1 Uppföljning av tidigare årsmötesbeslut

§27 2023 Införande av lokalföreningar inom Amnesty Sverige. Beslut om standardstadgar för lokalföreningar samt underlag för att fatta beslut om avveckling av vilande distrikt togs av styrelsen i december 2023. Slutrapport av processen redovisas vid årsmötet 2026 – Arbetet fortgår enligt plan.

§31 2023 Fokus på kvinnor med funktionsnedsättning. Sekretariatet fick i uppdrag att under 2023 sätta samman en arbetsgrupp för att identifiera om och hur Amnesty Sverige kan arbeta med funktionsrättsfrågor med ett intersektionellt perspektiv – Beslut om att skjuta på redovisning till styrelsen från december 2024 till början av 2025.

§33 2023 Utveckling av svenska Amnestys internationals web shop. Sekretariatet fick i uppdrag att upprätta en handlingsplan för utveckling av webbutikens grafiska utformning samt att avsätta medel för genomförandet av handlingsplanen i samband med budgetprocessen för 2024 års budget – Finns i verksamhetsplan och budget för 2025. Slutrapporteras till årsmötet.

§ 25.1 Amnesty International Sverige ska stötta den nordiska modellen för prostitution genom att ta upp frågan på AI:s globala årsmöte för att AI:s uppfattning ska ändras. Styrelsen har uppdragit till sekretariatet att ta fram förslag i enlighet

med årsmötesbeslutet – Uppdraget var inte utfört/ rapporterat i december 2024 då Global Assembly-mötet äger rum först 2026.

§ 25.2 Mekanism för konflikthantering och medling i medlemsorganisationer. Styrelsen har uppdragit till sekretariatet att ta fram en arbetsgång för intern konflikthantering och sluta avtal med ett externt expertstöd för medling i konflikter – Uppdraget var inte utfört/rapporterat i december 2024.

§ 25.3 Digitalisering av valberedningens process – Ett digitalt verktyg är upphandlat och infört.

§ 25.4 Övergång till att hålla årsmöte vartannat år. Styrelsen har uppdragit till sekretariatet att göra en konsekvensanalys ur ett organisatoriskt, demokratiskt och ekonomiskt perspektiv samt ta fram förslag på relevanta stadgeändringar – Uppdraget var inte utfört/rapporterat i december 2024.

§ 25.5 Ändringar i sektionens stadgar gällande lika röstetal – Ändringen är införd.

§ 25.6 Gratis medlemskap för alla under 20 år – Medlemsavgiften ändrad från och med 2025.

2.2 Fungerande system, strukturer och rutiner för att säkerställa god intern styrning och kontroll

2.2.1 Avseende offentliggörande i enlighet med Amnestys stadgar och andra styrdokument av resultat från arbetet med undersökningar av enskilda fall och mönster av kränkningar m.m.

Amnestys vision är en värld där varje människa åtnjuter alla de mänskliga rättigheter som ingår i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Enligt stadgarna åtager sig sektionen, i sin strävan att uppnå denna vision, att utreda och agera för att förhindra och göra slut på allvarliga kränkningar av dessa rättigheter. Vidare anges att sektionen strävar efter att avslöja kränkningar på ett noggrant, snabbt och outröttligt sätt. Arbetet ska bl.a. följa principer om opartiskhet och oberoende. Resultat av arbetet offentliggörs och medlemmar, sympatisörer och anställda utövar offentliga påtryckningar mot regeringar och andra för att stoppa kränkningarna.

Sektionen har under året genomfört ett omfattande kommunikationsarbete som rapporteras till styrelsen främst via GS rapporter. Antalet artiklar/inslag och antalet lyssnare/läsare ökade markant under början av året, men minskade under hösten. Medieutrymmet ökade inte minst då Amnesty globalt publicerade uppmärksammade utredningar kring människorättskränkningar i Gaza och på Västbanken. Amnesty dödstraffs- och årsrapporter genererade också stor publicitet.

I arbetet på sociala medier har Instagram-kontot varit utsatt för en s.k. shadow ban (innehållet syns bara för ett fåtal följare men blir osynligt för en bredare publik) under delar av året. GK noterar att Amnesty Sverige har lagt ett stort fokus på att belysa situationen i Gaza. Andra områden har varit ockupationen på Krim, visitationszoner, translagstiftningen, situationen i Sudan, Ahmadreza Djalali,

förtryck mot samer, kampanjen SOS Europa, Amnestys granskning av de länder som kandiderade till att stå värdar för herrarnas fotbolls-VM 2030 resp. 2034, Tidöavtalet, tiggeriförbud och angiverilag i Sverige.

I den av styrelsen fastställda riskanalysen (september 2024) identifieras 15 risker. En av dessa är minskad trovärdighet och ökad politisering av organisationens budskap. Enligt analysen kan hantering av kontroversiella ståndpunkter och kritik påverka Amnestys rykte och trovärdighet. De åtgärder som identifierats för att hantera denna risk omfattar att a) Säkerställa bra rutiner för krishantering och kriskommunikation; b) Genomföra varumärksstärkande arbete; c) Upprätta riktlinjer för utspel och prioritering av externkommunikation; och d) Stärka intern förståelse och förankring avseende organisationens partipolitiska obundenhet. GK anser att det är viktigt att riskanalysen kontinuerligt följs upp, inte enbart av sekretariatet utan också av styrelsen.

GK anser att styrelsen, bl.a. givet riskanalysen, skulle kunna vägleda sekretariatet mer systematiskt. Detta för att skapa en balanserad kommunikation om olika ämnen och för att effektivt arbeta för att stoppa kränkningar mot mänskliga rättigheter. Ett stort fokus på Israel/Palestinakonflikten kan alienera de som intresserar sig mer för till exempel situationen i Ukraina och Sudan. Detta är viktigt dels för att nå ut till en bred krets av människorättsintresserade i Sverige, dels så att organisationens partipolitiska obundenhet inte kan ifrågasättas.

2.2.2. Avseende efterlevnad av policy för jämlikhet och strategi för jämlikhet 2019–2027.

I enlighet med Policy för jämlikhet och Strategi för jämlikhet 2019–2027 uppställs höga ambitioner på sektionens jämlikhetsarbete. I strategin anges bl.a. att sektionen ska: (i) ha styrdokument, handlingsplaner och riktlinjer för planering, genomförande, uppföljning som är samstämmiga, främjar jämlikhet och finnas tillgängliga på ett lättöverskådligt sätt. (ii) regelbundet mäta, sätta in åtgärder, följa upp och utvärdera arbetet för jämlikhet. (iii) ha informationen om arbetet för jämlikhet lättillgänglig.

I strategin för jämlikhet identifieras även riskerna med bristande jämlikhetsarbete. Det anges bl.a. "Diskriminering är inte bara olaglig, konsekvenserna är även fler än att en individs rättigheter kränks. Det innebär också att vi riskerar att tappa i trovärdighet, resurser och kompetenser. Vi blir en bättre människorättsorganisation och får bättre resultat om vi består av människor med olika kompetenser och erfarenheter."

Utifrån det underlag som GK erhållit och tillgodogjort sig på egen hand synes ett omfattande arbete utföras utifrån nyligen antagen värdegrund samt i enlighet med policy/strategi för jämlikhet. Arbetet är i huvudsak inriktat på anställda och i andra hand förtroendevalda.

I huvudsak synes sektionen förlita sig på generalsekreterarens rapport med stående punkt gällande jämlikhetsrapportering. GK anser detta vara tillfyllest även om det vore önskvärt att tydligare koppla rapporteringen till policy/strategi för jämlikhet samt att styrelsen delges handlingsplaner och riktlinjer gällande

sekretariatets arbete. GK rekommenderar även sektionstyrelsen att bl.a. efterfråga en avstämningsrapport gällande i strategin uppställda mål.

2.3 Löpande utvärdering av svenska sektionens verksamhet med särskild vikt på effektindikatorer och effektmål i Amnesty Sveriges verksamhetsplan 2024–2025.

Sektionens verksamhet har varit omfattande under 2024 men mycket arbete har fått läggas ner på verksamhetsplanering och den nya organisationen av sekretariatet som trädde i kraft 1 februari 2025. Beslut om en reviderad verksamhetsplan för 2025 fattades i december 2024. Det som till exempel diskuterats om Amnestys kvalitetsledningssystem, Core standards, har inte genomförts utan ligger i planen för 2025.

Revideringar i styrelsens arbetsordning har genomförts för att uppdatera några få punkter. Bland annat har det, i enlighet med tidigare beslut, införts i styrelsens arbetsordning att två årliga uppföljningar av ekonomin och verksamheten ska ske, samt att kontinuerlig uppföljning och rapportering sker genom generalsekreterarens (GS) skriftliga rapport. Tanken har tidigare varit att denna ska bli fylligare och innehålla vissa löpande nyckeltal.

GK har tagit del av halvårsrapportering av verksamhet och ekonomisk uppföljning som täcker perioden fram till juni 2024. GK har också tagit del av GS rapporter för perioderna 1 december – 23 februari, 24 februari – 10 april, 11 april – 29 maj, 1 juni – 6 september, 7 september – 4 november, samt 5 november – 4 december 2024. GK anser att rapporterna är informativa, men kan konstatera att nyckeltal inte presenteras. Hur effektindikatorer och effektmål uppnåtts är därför svårt att utläsa. GK föreslår att styrelsen och sekretariatet arbetar vidare med dessa frågor för att få till stånd en bättre resultatrapportering.

Protokoll från styrelsens möten 9 mars, 24 april, 8 maj, 13 juni, 1 juli, 26 augusti, 21 september, 12 november och 12 december har granskats. Dessa är formella, kortfattade och välskrivna.

3. Tidigare rekommendationer

Förra årets granskning inriktades på core standards, efterlevnad av varumärkesavtalet samt upprättande granskning och publicering av rapporter samt annan kommunikation. GK framförde att det i princip saknas fungerande system, strukturer och rutiner för att säkerställa god intern styrning och kontroll för efterlevnad av bestämmelserna i varumärkesavtalet. Vidare framförde GK att inlägget på Instagram den 22 november, avseende feltolkning av Ulf Kristersson, var mycket olämpligt då det skadat förtroendet för organisationen.

Sektionen erhöll vid sitt möte i mars 2024 information om den utvärdering som sekretariatet genomfört och de åtgärder som utvärderingen föranlett med anledning av inlägg i sociala medier om Ulf Kristerssons uttalande.

Vad gäller varumärkesavtalet har frågan diskuterats med ansvarig jurist på det internationella sekretariatet som skriftligen bekräftat att man inte har för avsikt att

kräva att Amnesty Sverige följer avtalet avseende det den punkt som kommenterats i Granskningskommitténs rapport för 2023.

Sektionen beslöt vid sitt möte i september att lägga GKs rapport för 2023 till handlingarna utan ytterligare åtgärder.

Granskningskommitténs rapport avseende Amnestyfonden år 2024

1. Direktiv och verksamhet

I enlighet med direktivet för Granskningskommittén (GK) som fastställdes av årsmötet 7 maj 2023 ska GK genomföra en oberoende granskning av svenska sektionen av Amnesty International och svenska Amnestyfondens verksamhet. Uppdraget omfattar att granska att årsmötesbeslut uppfylls, att styrelsen har fungerande system, strukturer och rutiner för att säkerställa god intern styrning och kontroll avseende efterlevnad av de regelverk inom vilka Amnesty verkar, och att granska att sektionens och Amnestyfondens verksamheter löpande utvärderas.

GK ska ta fram en granskningsplan för det kommande årets arbete som delges styrelserna och sedan rapportera sina iakttagelser och slutsatser till respektive styrelse och avge en skriftlig berättelse/fast uttalande och rapport till årsmötet. Av årsmötet vald suppleant fick tidigt lov att avträda sitt uppdrag varför GK under 2024 haft tre ledamöter, dvs. Katarina Jansson, Ulla Andrén och Niklas Eriksson. GK:s arbete har bedrivits i enlighet med den granskningsplan som lämnades till styrelsen 5 augusti 2024.

2. Granskning av Amnestyfonden

2.1 Fungerande system, strukturer och rutiner för att säkerställa god intern styrning och kontroll avseende prövning, utbetalning och uppföljning av människorättsbistånd i enlighet med fondens stadgar

2.1.1 Oberoende granskning av Amnestyfondens mr-biståndsverksamhet

Det finns idag en väl utvecklad och strukturerad rutin för riskbedömning och beslutsfattande i mr-biståndsfrågor i förhållande till fondens stadgar. Inför ett beslut analyseras risker både för enskilda sökande, Amnestys lokala och globala organisation och för svenska Amnestyfonden.

Fondens styrelse är ansvarig för och delaktig i arbetet med att göra väl avvägda bedömningar för att minimera risken för korruption och att medel används för andra syften än de som anges i stadgarna. Det är dock som granskningskommitté svårt att göra en bedömning av hur verkningsfulla skyddsåtgärderna är då kraven på sekretess i beslutsprocessen inte gör det möjligt att gå genom enskilda ärenden. Det här är en svaghet i nuvarande rutin då en robust riskminimering kräver någon form av oberoende insyn. Granskningskommittén rekommenderar fondstyrelsen att utreda frågan.

2.1.2 Informationssäkerhet i Amnestyfondens sekretesskritiska verksamhet

Amnestyfonden har en väl genomarbetad IT-strategi och väl genomtänkta sekretessrutiner. Granskningskommittén uppmanar trots det styrelsen att säkerställa ett fortsatt fokus då utvecklingen accelererar och den rådande omvärldssituationen just nu innebär särskilda utmaningar inom IT-säkerhetsområdet.

2.2 Löpande utvärdering av Amnestyfondens verksamhet

Under året har mycket av arbetet som planerades under 2024 påverkats av förhandlingarna med sektionen om samverkansavtalet och framtida finansiering. Detta har upptagit mycket tid både för styrelse och personal. Att jobba för en global finansiering påbörjades redan 2023 men har inte rört sig framåt under 2024. Initiativ från övriga parter i samarbetet har inte heller tagits förrän nu i februari 2025.

Tyvärr har styrelsen också haft två ledamöter som entledigats på grund av personliga skäl. Kommunikationsutskottet har därmed inte haft resurser att arbeta, samtidigt som omorganiseringen på sektionen också påverkat möjligheter att lyfta kommunikation. Fonden har dock varit med i artikel i Amnesty Press, om än gällande tråkiga omständigheter om neddragningarna. Fonden har varit med i visst insamlingsarbete, till exempel givarbrev. Just nu planeras också aktivitet under årsmötet.

I 2024 års verksamhetsplan är det tre aktiviteter som saknat framdrift under året. Samtliga är kopplade till verksamhetsmålet "Fonden har en stärkt roll inom den globala biståndssamordningen och bidrar till förbättrad intern styrning och utvecklande processer för att öka effekten av mr-biståndet" och anledningen till den uteblivna progressen tycks stå att finna i det fokus som legat på samverkansavtalet och framtida finansiering tillsammans med en generell brist på personella resurser. Granskningskommittén rekommenderar fondstyrelsen att göra en förnyad bedömning av dessa aktiviteter för att avgöra om de behöver prioriteras högre för att säkerställa progress eller strykas ur verksamhetsplanen för 2025.

3. Tidigare rekommendationer

F1-2023 Granska att beslut om hur Fondens tillgångar ska placeras på ett godtagbart sätt införs i lämpligt styrdokument – arbete med att ändra stadgar pågår så placering av medel kan ske enligt placeringspolicy.